

Milli Kültür Araştırmaları Dergisi (MİKAD) / Cilt 7 - Sayı 1

Sorumlu Yazar: Dr. Aycan AKBABA / MEB, akbaba.aycan@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-4565-2996

2. Yazar: Prof. Dr. İrfan BAŞKURT / İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim, irfanbaskurt54@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-4109-7665

Atıf: Akbaba, A. B., ve Başkurt, İ., (2023), Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersi Başarısı ile Ebeveynlerinin Tutumları ve Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Milli Kültür Araştırmaları Dergisi, 7 (1), s. 12-30.

Gönderim ve Kabul Tarihi: 03 Nisan 2023 / 01 Haziran 2023

Araştırma Makalesi

ISSN: 2587-1331

DOI: 10.55774/mikad.1276437

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/mikad>

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MATEMATİK DERSİ BAŞARISI İLE EBEVEYNLERİNİN TUTUMLARI VE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Öz

Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin matematik dersi başarısı ile ebeveynlerinin tutumları ve demografik özellikleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için nicel ve nitel yöntemleri içeren karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında Ana Baba Tutum Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Nitel veriler yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla elde edilmiştir. Ana Baba Tutum ölçeğinin uygulaması toplam 8 okuldan 500 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Her bir ebeveyn tutumunu (demokratik, otoriter ve ilgisiz) temsil eden 5'er kişi olmak üzere toplam 15 ebeveyn ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Sonuçlar göstermiştir ki ebeveynlerin otoriter ve ilgisiz tutumları arttıkça öğrencilerin ortalama matematik başarı puanları düşmekte, tam tersine demokratik tutumları arttıkça ise ortalama matematik başarı puanları yükselmektedir. Demografik değişkenler açısından, ebeveyn çocuk sayısına göre öğrencilerin matematik başarılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve kardeş sayısı arttıkça başarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveyn medeni durumları, ebeveyn eğitim durumları, ebeveyn mesleki durumları ve ailenin gelir düzeyi değişkenlerinin öğrencilerin matematik başarılarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme sonuçlarına göre demokratik ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin çocuklarını daha özgür bıraktıkları için güven duyguları geliştiği ve matematik ders başarısını olumlu etkilediği, otoriter ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin baskıcı, ilgisiz ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin ise çocuklarından oldukça uzak bir okul anlayışı taşıdıkları için ders başarılarının olumsuz etkilendiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ana Baba Tutumu, Matematik Başarısı, Ortaokul Öğrencileri.

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SECONDARY SCHOOL STUDENTS' MATHEMATICS COURSE SUCCESS WITH THEIR PARENTS' ATTITUDES AND DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS ABSTRACT

Abstract

This study aimed to investigate the relationship between the math course success of secondary school students and their parent's attitudes and demographics. To achieve this goal, three different data collection methods were used: quantitative and qualitative methods were used together, and mixed methods. In the collection of quantitative data, the parent attitude scale and personal data form were used. Qualitative data were obtained through semi-structured interviews. The parenting Attitude scale was applied to 500 students from 8 schools. Semi-structured interviews were held with 15 parents in total, 5 of whom represented each parent's attitude (democratic, authoritarian, and unrelated).

The results showed that as the parents' authoritarian and unrelated attitudes increase, the average mathematics achievement scores decrease, and on the contrary, as their democratic attitudes increase, the average mathematics achievement scores increase. In terms of demographic variables, it was concluded that students' math achievement significantly differed according to the number of parent's children, and that success decreased as the number of siblings increased. No statistically significant differences were found between the average mathematics course achievement score and gender, age, grade level, marital status, mother and father education status, mother and father occupation, and family income level. According to the semi-structured interview results, parents with democratic parental attitudes freed their children because they feel more confident and their mathematics lessons success positively, parents who have authoritarian parental attitudes are oppressive, and parents who have an unrelated parental attitude are far from their children. It was determined that their success was negatively affected.

Key Words: Parental Attitudes, Mathematics Achievement, Secondary School Students

Giriş

Bilgi ve eğitimin önemi, her gün biraz daha artmaktadır. Bu yönü ile incelendiğinde yaşam standartlarının kalitesi ve teknoloji ile aynı derecede ilişkili olan matematik eğitimi ve öğreniminin neden önemli olduğu anlaşılabilir (Işık, Çiltaş, Bekdemir, 2008: 182). Bireyler tarafından iyi bir kariyerin ve yaşamın yol açıcısı olarak görülen matematik, aynı zamanda dünyanın ve hayatın anlamının kavranabilmesi ve konularla ilgili fikir üretilebilmesi adına önemli bir öğe olarak görülmektedir. Bundan dolayı, bugün eğitim alanında yapılmakta olan güncelleme çalışmalarının temel amacı; sistemin öğrencilerin matematiği anlayabilecek ve öğrenmelerine destek olacak şekilde oluşturulması ile ilgilidir (Dursun & Dede, 2004: 218).

Gerçekten de bugün matematiği iyi bir şekilde kullanarak günlük hayata geçirebilen kişiler daha başarılı, ülkeler ise daha gelişmiştir (Göker, 1993: 42). Teknoloji ve bilimde yaşanan tüm gelişmeler sonucunda ortaya çıkmış olan eğitim alanındaki çalışmalar ve yeni meslekler, matematiği iyi derecede bilen, yansıtıcı düşünme yeteneğine ve problem çözme konusunda yeterliliğe sahip olan öğrencilerin yetiştirilmesinin gerekli olduğunu göstermektedir. Bu gerekliliğe yönelik olarak günümüzde çok sayıda ülke, matematik eğitimini geliştirmeye yönelik girişimlerde bulunmaktadır (Erbilgin, 2014: 274). Bu bağlamda başka ülkelerle aralarındaki gelişmişlik düzeyi farkını eğitim ile kapatmaya çalışan ülkeler, eğitim alanından sorumlu olan yetkilileri, eğitimin niteliksel özelliklerini arttırmaya yönelik çalışmalara yönlendirmektedir. Teknoloji ve bilime yönelik olarak matematiğin önemi göz önünde bulundurulduğunda, nitelikli bir eğitimin matematiksiz olmayacağı açıktır ve bu

bağlamda matematik, bugün olduğu gibi gelecekte de bütün toplumlardaki gelişimin evrensel dili olmaya devam edecektir (Akın, 2017: 84).

Matematik konusunda başarılı olmak için matematiğin önemini sadece eğitim sisteminde arttırmak yeterli değildir. Çevresel faktörler, çocukların gelişiminde hem olumlu hem de olumsuz yönde etki yapabilmektedir. Bu anlamda aile, çocuğun içinde yetiştiği ve sosyal yeteneklerini ve başarısını etkileyen en önemli faktörler arasında yer alır.

Toplumun ruh sağlığının esas koşulu aile kurumunun sağlıklı bir yapıya sahip olmasına dayanmaktadır. Bu durum çocukların da sağlıklı bir ruh yapısıyla gelişimini beraberinde getirmektedir. Sadece ebeveynlerin bireysel anlamda sağlıklı insanlar olmaları değil, bunun yanında kendi aralarında ve ailenin diğer üyeleriyle aralarındaki iletişimlerde de sağlıklı bir yapı oluşturmuş olmaları gerekmektedir (Karakuş, 2003: 30). Ancak birçok farklı ebeveyn tutumu bulunmaktadır. Mesela, Kulaksızoğlu'na (2015: 106) göre ebeveynlerin çocuk yetiştirme şekilleri; eşitlikçi ve demokratik, aşırı koruyucu ve müdahaleci, aşırı otoriter ve baskıcı olmak üzere üç grupta incelenebilmektedir. Baumrind'in (1996: 406) çalışmasında ana baba tutumuna ait üç boyut görülmektedir. Bu boyutlar: Otoriter, Demokratik ve İzin Verici stiller olarak adlandırılmaktadır.

Baumrind'in çalışmasını yaptığı zamanlarda otoriter yaklaşım gelenekselciler tarafından benimsenirken, izin verici yaklaşım ise çağdaş görüşleri olanlar tarafından savunulmuştur. Ancak demokratik modelde çocuğun ihtiyaçlarına duyarlı olma, sorumluluk, iletişim kanallarının açık olması, bağlılık seviyesi, çocuktan beklenti seviyesi gibi birtakım unsurlar ön planda yer almaktadır (Baumrind, 1996: 407). Farklı ebeveyn tutumlarının çocuklar üzerinde oldukça fazla etkisinin olduğu düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle bu araştırma kapsamında farklı ebeveyn tutumlarının matematik başarısı üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Aile ilişkileri incelendiğinde; ebeveyn-çocuk ilişkisinde eski dönemlerde ebeveynlerden çocuğa doğru tek yönlü bir etkileşim varken, son zamanlarda ebeveyn-çocuk ilişkisi karşılıklı olarak iki yönlü olarak etkileşim içindedir. Ancak çocuğun yaşının çok küçük olduğu dönemlerde, bakıma ihtiyacı olan çocuk üzerinde ebeveynler daha fazla etkilidir (Maccoby, 2002: 36). Durum böyle olsa da çocuk gelişimi ile ilgili yaklaşımlara bakıldığında her dönemdeki çocukların fiziksel ve sosyal çevresine atıfta bulunarak ebeveynlik rolünün önemi ortaya konmaktadır (Maccoby, 2002: 37). Ebeveynler çocukların hem gelişiminde hem de başarısında oldukça önemli rol oynamaktadırlar.

Ebeveyn tutumlarının çocukların okul başarısına etkisi de yoğunlukla araştırılan konulardandır. Ebeveynlerin çocukların gelişimindeki önemli etkisi düşünüldüğünde bu alanda çalışma yapmak ve literatürde bulunan tartışmaya katkıda bulunmak önemlidir. Zira sonuçların daha başarılı nesiller yetiştirmede önemli bir etkisinin olacağı aşikârdır. Bu anlamda bu çalışmanın hem ülkemizin gelişimine hem de alanda yapılan çalışmalara katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin matematik dersi başarısı ile ebeveynlerinin tutumları ve demografik özellikleri arasındaki ilişkiyi araştırmak bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın temel problem cümlesi; Ortaokul öğrencilerinin matematik dersi başarısı ile ebeveynlerinin demografik özellikleri ve tutumları arasında ilişki var mıdır? Bu temel problem cümlesi kapsamında aşağıdaki alt problem cümleleri oluşturulmuştur.

1. Ebeveyn tutumları ile ortaokul öğrencilerinin matematik dersi başarısı arasında bir ilişki var mıdır?
2. Ortaokul öğrencilerinin matematik dersi başarısı ebeveyn demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. Ebeveynlerin öğrencilerin matematik başarısını artırmaya yönelik yaklaşımları nasıldır?

Bu çalışmada yukarıdaki problemler ve alt problemler başlıkları altında ve veriler kapsamında ebeveyn tutumları ve demografik özellikleri ile öğrencilerin matematik dersi başarısı arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Dolayısıyla matematik dersi başarısı üzerinde etkili olan faktörlerin bulunması ve incelenmesiyle elde edilecek verilerin ve sonuçların alana ve konu ile ilgili çalışmalara katkı sağlaması açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Bilimsel ve teknolojik alanların çoğu için önem arz eden matematiğin, günlük yaşamda sosyal bilimler, işletme, mühendislik ve fen bilimlerinde de önemli bir yeri bulunmaktadır. Ülkemizde yapılan ve öğrencilerin eğitim kurumlarına girebilmesi için şart olan Liseye Geçiş Sınavı (LGS), Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS), ülkelerin eğitim sistemini değerlendirme amaçlı yapılan uluslararası PISA ve TIMSS gibi çeşitli sınavlarda öğrencilerin göstermiş oldukları matematik başarı düzeyi beklenilenden oldukça uzaktır (Yılmaz ve Bindak, 2016: 32). Bu başarısızlıkta bir faktör etkilidir, ebeveyn tutumlarının da öğrencinin başarısı ya da başarısızlığı ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Ailelerin tutumu ve demografik özellikleri ile öğrencilerin başarıları arasında ilişki olup olmadığının anlaşılması da eğitim alanında yapılan bilimsel araştırmalara sağlayacağı katkı anlamında büyük bir önem arz etmektedir.

Bireylerin matematiğe karşı olan bakış açıları bireyin matematiği nasıl öğreneceği ile alakalıdır (Hare, 1999: 11). Bu anlamda matematik başarı / başarısızlık sebeplerinin araştırılması ve başarısızlığa neden olan etkenlerin en düşük düzeye çekilmesi adına çalışmalar yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu alanda yapılacak olan çalışmalar diğer alanlarda yapılacak olan benzeri çalışmalara da destek olabilecektir.

1.Yöntem

1.1.Araştırmanın Modeli

Yapılan bu araştırmada nicel ve nitel verilerin birlikte kullanıldığı karma yöntem tercih edilmiştir. Karma yöntem çeşitlerinden ilk önce nicel verinin ardından nitel verinin toplandığı desen olan açılımlı sıralı desenin kullanımı tercih edilmiştir. Söz konusu desen gereği çalışmaya önce araştırma sorusuna cevap olacak olan nicel verilerin toplanması ve çözümlenmesi gerçekleştirilmiştir. (Ünal & Er, 2015: 1060). Ardından ikinci aşama olarak nitel verilerin toplanması ve bu verilerin çözümlenmesi gerçekleştirilmektedir.

Evren Örneklem; Araştırmanın Evrenini İstanbul ilinde 5.,6.,7. ve 8. sınıf ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Beyoğlu, Kadıköy, Maltepe ve Kartal ilçelerinin her birinden 2'şer okul ve her bir ilçeden 125 öğrenci oluşturmaktadır. Bu anlamda, örneklem olarak toplam 8 okuldan 500 öğrenci ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler rastgele örneklem metodu ile seçilmiştir. Bu öğrencilerin 246'sı kız, 254'ü erkek; Yine söz konusu öğrencilerin 49'u 5. sınıf, 74'ü 6. sınıf, 177'si 7. sınıf ve 200'ü 8. sınıf öğrencileridir (Tablo 1).

Yarı yapılandırılmış görüşmeler için ise görüşme yapılan 6 ebeveynden farklı olarak ölçekten alınan puanlar doğrultusunda tutumları belirlenen ebeveynler arasından 5 demokratik, 5 otoriter ve 5 ilgisiz tutuma sahip toplam 15 kişi belirlenmiştir. Görüşme sürecinde ilk önce öğrencilerden, ebeveynlerinin iletişim bilgileri alınmıştır. Sonrasında bu ebeveynlerden randevu talep edilerek okullarda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ebeveynlerle yaklaşık 20-25 dk arası süren görüşmeler yapılarak onların genel olarak matematiğe ve kendi

çocuklarının matematik başarısına olan bakış açıları belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış ve sonrasında transkript edilmiştir.

Tablo 1. Katılımcı Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	n(%)	
Yaş	9	2(0,4)
	10	39(7,8)
	11	87(17,4)
	12	114(22,8)
	13	191(38,2)
	14	65(13)
	15	2(0,4)
	Toplam	500
Cinsiyet	Kız	246(49,2)
	Erkek	254(50,8)
	Toplam	500
Öğrenim görülen sınıf	5. sınıf	49(9,8)
	6. sınıf	74(14,8)
	7. sınıf	177(35,4)
	8. sınıf	200(40)
	Toplam	500

1.2. Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu; Yazar tarafından araştırmanın amacı doğrultusunda katılımcı bireylerin demografik özelliklerinin toplanması için oluşturulmuştur. Bu formda cinsiyet, yaş, anne ve babanın eğitim düzeyi, ailenin gelir düzeyi, çocuğun devam ettiği sınıf, anne-baba medeni hali, kardeş sayısı, anne ve baba meslekleri ve çocuğun son 3 matematik dersi sınavından aldıkları sonuçlar ile ilgili maddeler bulunmaktadır.

Ana Baba Tutum Ölçeği; Ana baba tutumlarını ölçmek amacıyla Yıldız Kuzgun (1972) tarafından geliştirilen “Ana Baba Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Kuzgun (1972) yapmış olduğu çalışmada ana baba tutumunu demokratik, otoriter ve ilgisiz ana baba olmak üzere üç farklı boyutta ele almıştır. Ölçekte, her tutum için 40 soru olmak üzere toplam 120 soru bulunmaktadır. Kuzgun (1972) Envanterin 92 kişilik bir öğrenci grubuna 15 gün ara ile iki

kez uygulaması sonucu, Pearson Momentler Çarpımı tekniği ile hesaplanan değişmezlik katsayıları ‘demokratik aile tutumu’ için 0.66, ‘otoriter aile tutumu’ için 0.59, ‘ilgisiz aile tutumu’ için de 0.65 olarak bulunmuştur. Ölçek için toplam Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ise 0.63 olarak belirlemiştir. Ölçek 5’li seçenekli cevap derecesine sahip olup (tamamen uygun, çok uygun, biraz uygun, pek uygun değil, hiç uygun değil) bu araştırmada kullanılırken yorum kolaylığı ve hesaplama kolaylığı amacıyla 3’lü seçenekli cevap derecesi şeklinde kullanılmıştır. Ölçekte katılımcılara verilen ifadeler annelerini ve babalarını (üvey veya öz) düşünerek cevap vermeleri istenmiştir. Verilen ifadenin katılımcının annesine (üvey veya öz) uygun olması durumunda 1 babasına uygunsa 2 her ikisine de uygunsa 3’ü işaretlemeleri istenmiştir. Hiç birine uygun değilse soruyu boş bırakmaları istenmiştir. Böylece aile içinde farklılaşma varsa tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu; Yarı yapılandırılmış görüşme için araştırma problemleri doğrultusunda çeşitli sorular hazırlanmıştır. Soruların oluşturulması sürecinde ebeveyn tutumları ölçek maddeleri göz önünde bulundurulmuş ve 2 uzman görüşü alınmıştır. İlk önce pilot çalışma yapılmış, eksik veya yanlış anlaşılan soruların olup olmadığı ve soruların amaca uygunluğu tespit edilmiştir. Pilot çalışma için öğrencilere uygulanan Ana Baba Tutumları Ölçeğinden alınan puanlar doğrultusunda tutumları belirlenen ebeveynler arasından 2 demokratik, 2 otoriter ve 2 ilgisiz tutuma sahip olmak üzere toplam 6 kişi belirlenmiştir. Bu ebeveynlerle yapılan görüşmeler sonrası sorulara son şekli verilmiş ve toplam 9 sorudan oluşan bir yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.

Veri Analizi;

Sürekli değişkenler için ortalama ve standart sapma değerleri, kategorik değişkenler için ise frekans ve yüzde değerleri verilmiştir. Normal dağılım sınaması için Kolmogorov Smirnov testi yapılmıştır. gruplara göre yapılan incelemelerde normal dağılım sınaması her bir grup için yarı ayrı incelenmiştir. Ayrıca Skewness ve Kurtosis değerleri kontrol edilmiş ve yapılan incelemede Matematik başarısı ve ana baba tutum ölçeği için Skewness ve Kurtosis değerlerinin ± 2 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle yapılan analizlerde parametrik yöntemler kullanılmıştır. İki grup karşılaştırmasında Bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında ise Tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Etik Kurul Belgesi İçin Ek Bilgi: Yapılan bu çalışma 2020 Tarihinden önce yapıldığı için etik kurul izin belgeleri eklenmemiştir.

2.Bulgular

2.1.Pilot Uygulama

Pilot uygulama kapsamında, uzman görüşleri de dikkate alınarak yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır. Pilot çalışmada her bir tutum türünden 2 ebeveyn ile olmak üzere toplam 6 kişi ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sonucunda, formda yer alan sorularda gerekli düzeltmeler yapılarak bazı sorular çıkartılmış ya da eklenmiş, yeniden düzenlenmiş ve araştırmada kullanılmak üzere toplam 9 soruluk görüşme formunun son hali hazırlanmıştır.

Pilot uygulama kapsamında, 73 kız, 57 erkek öğrenci olmak üzere toplam 130 öğrenci ile anket çalışması yapılmıştır. Pilot çalışma sonucunda, ana baba tutum ölçeğinin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı. 90 olarak bulunmuştur. Bu aşamadan sonra asıl uygulamaya geçilmiştir.

Tablo 2. Katılımcı Çocuk ve Ailelere İlişkin Demografik Özelliklerin Dağılımı

	n	%		n	%
--	---	---	--	---	---

	Cevap yok	4 0,8		Hiç gitmemiş	11 2,20
	Birlikte	428 85,6		İlköğretim	113 22,60
Anne Baba Medeni Durum	Boşanmış	60 12	Baba Eğitim Durumu	Ortaokul	92 18,40
	Anne Yaşamıyor	2 0,4		Lise	189 37,80
	Baba Yaşamıyor	6 1,2		Üniversite	95 19,00
	Kardeş yok	10 2,00		Cevap yok	2 0,4
	1	76 15,20	Anne Çalışma Durumu	Çalışıyor	212 42,4
Kardeş Sayısı	2	230 46,00		Çalışmıyor	286 57,2
	3	122 24,40		Cevap yok	7 1,40
	4 ve üzeri	62 12,40	Baba mesleği	Çalışıyor	438 87,60
	Hiç gitmemiş	18 3,60		Çalışmıyor	55 11,00
	İlköğretim	165 33,00		Cevap yok	22 4,40
Anne Eğitim Durumu	Ortaokul	77 15,40	Aile Gelir Durumu	Düşük	53 10,60
	Lise	170 34,00		Orta	268 53,60
	Üniversite	70 14,00		Yüksek	157 31,40

Tablo 3. Ebeveyn Tutumları ile Öğrencilerin Matematik Dersi Başarısı Arasındaki İlişki

		Demokratik Ana Baba Tutumu	Otoriter Ana Baba Tutumu	İlgisiz Ana Baba Tutumu
Başarı Puanı Ortalaması	Pearson Korelasyon	.120	-.121	-.140
	Sig. (p)	.007*	.007*	.002*

*. Korelasyon 0.05 seviyesinde istatistiksel olarak anlamlıdır.

Ebeveyn tutumları ile matematik dersi başarı puanı arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile tespit edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, Matematik dersi başarı puanı ile Demokratik Ana Baba Tutumu ($r=0,120$, $p=0,007$) arasında anlamlı pozitif yönlü, Otoriter Ana Baba Tutumu ($r=-0,121$, $p=0,007$), İlgisiz Ana Baba Tutumu ($r=-0,140$, $p=0,002$) arasında ise negatif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Ebeveyn Eğitim Durumuna Göre Matematik Dersi Başarısının İncelemesi.

	N	$\bar{X}$	s.s.	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
--	----------	-----------------------------	-------------	------------------------	-----------	---------------------------	----------	----------

Anne Eğitim Durumu	Hiç gitmemiş	18	44,04	18,92	G. Arası	2361,215	4	590,304	1,526,197
	İlköğretim	165	44,32	18,36	G. İçi	61878,823	496	386,743	
	Ortaokul	77	47,87	18,89	Toplam	64240,038	500		
	Lise	170	49,99	19,40					
	Üniversite	70	47,77	20,14					
Baba eğitim durumu	Hiç gitmemiş	11	32,00	20,90	G. Arası	4661,614	4	1165,404	1,130,116
	İlköğretim	113	42,78	17,09	G. İçi	59578,424	495	372,365	
	Ortaokul	92	51,38	18,19	Toplam	64240,038	499		
	Lise	189	45,73	17,39					
	Üniversite	95	48,53	21,40					

Anne eğitim ve baba eğitim durumuna göre matematik başarı puan düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını bir diğer ifadeyle anne baba eğitim durumunun matematik başarısında anlamlı farklılık yaratıp yaratmadığını tespit edebilmek amacıyla Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, Anne eğitimine ($F = 1.526$, $P = .197$) göre ve baba eğitimine ($F = 1.130$, $P = .116$) göre matematik başarı puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 5. Aile Gelir Durumuna Göre Normal Dağılım Sınaması

	n	$\bar{X}$	s.s.	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Düşük	53	47,51	24,28	G. Arası 1115,900	2	557,950		1,412,247
Aile Gelir Düzeyi İyi	268	53,68	20,14	G. İçi 60477,157		476395,276		
Orta	157	44,04	16,72	Toplam 61593,056		478		

Cevap vermeyen 22 katılımcı analiz dışı bırakılmıştır.

Ebeveyn gelir durumuna göre matematik başarı puan düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını tespit edebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda aile gelirine göre matematik başarı puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($F = 1.412$, $P = .247$).

Tablo 6. Ebeveynlerin Çalışma Durumlarına Göre Matematik Başarısının İncelenmesi

	n	$\bar{X}$	s.s.	t	z	P
--	---	-----------	------	---	---	---

Anne Çalışma	Çalışıyor	212	45,85	19,68	-0,548	148	0,953
	Çalışmıyor	285	45,94	20,25			
Baba Çalışma	Çalışıyor	438	46,5	19,75	-0,327	153	0,898
	Çalışmıyor	55	41,78	19,8			

Cevap Vermeyen Katılımcılar Analiz dışı bırakılmıştır.

Ebeveynlerin çalışma durumlarına göre matematik başarı puan düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını tespit edebilmek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, Anne çalışma ($t = -.548$, $P = .953$) göre ve baba çalışma ($t = -.327$, $P = .898$) durumuna göre matematik başarı puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 7. Ebeveynlerin Çocuk Sayısına Göre Matematik Dersi Başarının İncelemesi

	N	$\bar{X}$	s.s.		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Kardeş yok	10	72,71	14,99	G. Arası	17160,810	4	4290,202	14,580	,000
1	76	57,36	16,69	G. İçi	47079,228	494	294,245		
Kardeş Sayısı	2	230	49,04	Toplam	64240,038	498			
3	122	37,38	14,09						
4 ve üzeri	62	29,07	14,87						

Çocuk sayısına göre matematik başarı puan düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını tespit edebilmek amacıyla Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, kardeş sayısına göre matematik başarı puanlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir ($F = 14.580$, $P = .000$). Anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla yapılan Levene testi sonucunda (Levene test İstatistiği=0,550, $p=0,699$) varyansların eşit olduğu tespit edildiği için Benforroni ikili karşılaştırmalar analizi yapılmış ve bu analiz sonucunda,

Kardeşi olmayan çocukların, tek kardeşi ($P = 0.01$) olan, iki kardeşi olan ($P = 0.28$) üç kardeşi olan ($P = 0.000$) ve dört kardeşi olan ($P = 0.000$) çocuklara göre daha yüksek başarı düzeyinde oldukları; tek kardeşi olan çocukların iki kardeşi olan ($P = 0.044$), üç kardeşi olan ($P = 0.000$) ve dört kardeşi olan ($P = 0.000$) çocuklara göre daha yüksek bir matematik başarı puanına sahip oldukları; iki kardeşi olan çocukların, üç kardeşi olan ($P = 0.013$) ve dört kardeşi olan ($P = 0.002$) çocuklara göre daha yüksek bir matematik dersi başarı puanına sahip oldukları; üç kardeşi olan çocukların ise dört kardeşi olan çocuklara göre ($P = 0.047$) daha yüksek bir matematik başarı puanına sahip oldukları tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle

kardeş sayısına göre matematik başarı puanının farklılaştığı ve kardeş sayısı arttıkça matematik başarı puanının düştüğü tespit edilmiştir.

Tablo 8. Ebeveyn Medeni Durumuna Göre Matematik Dersi Başarı İncelemesi.

			N	$\bar{X}$	S.S.	t	z	P
Anne durum	Baba	Medeni Birlikte	428	44,99	18,12	-,372	161	,711
		Boşanmış	60	48,26	25,04			

*Cevap vermeyen 4 kişi, Anne Yaşamıyor diyen 2 kişi ve Baba Yaşamıyor diyen 6 kişi analiz dışı bırakıldı

Anne baba medeni durumuna göre matematik başarı puan düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını tespit edebilmek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, birlikte ve boşanmış ailelerin çocuklarının matematik dersi başarıları arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. ($t = - .372$, $P = .711$).

2.2.Yarı Yapılandırılmış Görüşme

2.2.1.Anne ve Babaların Matematik ile İlgili Görüşleri

Konuyla ilgili hazırlanan ilk soruyla anne babaların matematik dersi ile ilgili görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen verilere göre farklı ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin matematik dersine bakış açıları da farklı bulunmuştur.

Aynı hususta demokratik ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin matematik dersini çocuklarının ömür boyu kullanacakları ve başarılı olmak zorunda oldukları bir ders olarak gördükleri tespit edilmiştir. Matematiğin önemini vurgulayan velilerden biri bu durumu “Matematik toplum için de çok önemli” ifadelerini kullanarak beyan etmiştir. Yine demokratik tutum sergileyen ebeveynler bu soruda; mantıklı düşünmenin, pratik zekanın ve problem çözme becerisinin kazandırılması bakımından matematiğin önemli olduğunu da belirtmişlerdir. Mesela bir veli “Matematik önemli tabi ki, hayatta mantıklı düşünme, pratik düşünme, problem çözme becerisi kazanmak için matematik önemlidir” şeklinde bir görüş bildirmiştir.

Otoriter tutum sergileyen ebeveynler ise bu soruyla ilgili farklı görüşler bildirmişlerdir. Üç ebeveyn matematiğin önemli olduğunu, matematiği iyi olan öğrencinin bütün derslerinin iyi olacağını belirtirken; iki ebeveyn ise görüş belirtmek yerine çocuklarının zayıf yönü olarak konuya bakmışlardır. Matematiğin önemli olduğunu düşünen ebeveynlerden bir tanesi bu durumu “Güzel bir şey matematik. Önemli ve gerekli bir ders. Matematik olmayınca başka bir şey olmuyor. Matematik olacak ki bütün derslerde iyi olacaksınız” şeklinde ifade etmiştir.

Çocuklarının matematik dersinde zayıf olduğu düşünen ebeveynlerden biri ise “Matematikte zayıfız, gerideyiz. Matematik önemli, gerekli. İyi bir sonuç olsa bizim için daha iyi olacak” ifadelerini kullanmıştır. Ancak genel olarak otoriter ebeveynlerin matematiğin hayatın odak noktasında yer aldığını düşündükleri ve buna bağlı olarak her dönemde insan için gerekli olan bir bilim olarak nitelendirdikleri tespit edilmiştir.

İlgisiz ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin de matematiği önemli buldukları ancak çocuklarının başarısız olduklarından şikâyet ettikleri tespit edilmiştir. Mesela bir veli “Sıfır, doğru söylemek gerekirse sıfır. Matematik önemli fakat onun için sıfır” şeklinde görüş bildirmiştir.

Bu soruda ortaya çıkan sonuca göre ebeveynlerin tamamı matematiğin öneminin farkındadır, ancak ilgisiz ebeveynler matematikteki başarısızlığın sebebi olarak çocuklarının ilgisizliğini göstermişlerdir. Benzer şekilde anne ve babaların matematik ile ilgili görüşleri demokratik anne baba tutumundan ilgisiz anne baba tutumuna doğru gidildikçe negatifleşmektedir. İlginç bir şekilde otoriter anne baba tutumlarının bir kısmı demokratik anne baba tutumları ile benzerlik gösterirken bir kısmı ise ilgisiz anne baba tutumuna benzer özellikler göstermektedir. Bu anlamda otoriter anne baba tutumunun demokratik anne baba tutumu ve ilgisiz anne baba tutumu arasında kalan bir “geçiş” özelliği gösteren tutum olduğu söylenebilecektir.

2.2.2. Anne ve Babaların Matematik Bilgileri ve Matematik Dersine Olan Yaklaşımları

Matematik bilginizin ne düzeyde olduğunu düşünüyorsunuz? Bu sorunun yöneltmesinin amacı anne-babaların matematik bilgi düzeylerini ve matematik dersine olan yaklaşımlarını tespit etmektir. Matematik konusunda ebeveynlerin tamamına yakını çocuklarına olan tutumlarından bağımsız olarak matematik bilgi ve becerilerinin yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Ancak yine de özellikle babaların matematik konusunda bilgilerinin annelere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Demokratik tutum sergileyen ebeveynlerin üçü matematik bilgilerinin çok iyi olduğunu, bir tanesi orta ve bir ebeveyn ise zayıf olduğunu belirtmişlerdir. Otoriter tutum sergileyen ebeveynlerin bir tanesi iyi olduğunu söylerken dört tane ebeveyn matematik bilgilerinin zayıf olduğunu belirtmişlerdir. İlgisiz tutum sergileyen ebeveynlerin tamamı matematik bilgilerinin yetersiz olduğunu ve çocuklarına yeteri kadar zaman ayıramadıklarını dile getirmişlerdir.

Her ne kadar matematik konusunda ebeveynlerin büyük çoğunluğu kendilerini yetersiz olarak tanımlamış olsalar da matematiğe olan ilgileri değerlendirildiğinde cevapların birbirlerinden farklılaştığı görülmüştür. Mesela demokratik ana baba tutumuna sahip bir veli “Kendimi matematiği seven birisi olarak görüyorum ve matematiğin önemine inanıyorum” derken başka bir demokratik ana baba tutumuna sahip ebeveyn ise “Matematik ile ben ayrı kutuplarız. Bana göre değil yani. Babası matematikte daha iyidir ve matematiği seviyor. Yardımcı olan da babasıdır” demiştir.

Benzer şekilde otoriter yapıya sahip bir veli matematikten korktuğunu belirtirken bir diğeri yorum yapmamış ancak diğer üç ebeveyn ise matematiği sevdiklerini belirtmişlerdir. İlgisiz ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin üç tanesi “seven olmak isterdim fakat sevmiyorum” iki ebeveyn ise sevdiklerini ancak yetersiz olduklarını dile getirmişlerdir.

Bu soruda da görünen anne ve babaların matematik ile ilgili görüşlerinin demokratik anne baba tutumundan ilgisiz anne baba tutumuna doğru gidildikçe negatifleşmekte olduğudur. Bu sonuç göstermektedir ki, demokratik anne baba tutumu sergileyen ebeveynler matematiğe karşı ilgileri olmasa da çocuklarına bir şekilde yardımcı olmaya çalışmakta, en azından çocuklarına ne yapmaları gerektiği noktasında yol gösterici olmaya çalışmaktadırlar. Ancak ilgisiz tutum sergileyen anne babalar için onların matematik sevmemeleri veya matematik bilgilerinin olmayışı bir bahane olmakta ve bu nedenle çocuklarını zaten zor olarak değerlendirilen matematik öğrenme noktasında yalnız bırakmaktadırlar. Ebeveynlerini rol model olarak değerlendirdikleri bir dönemde matematiğe olan bu denli ilgisizlik ve çocukların yalnız bırakılması, çocukların matematiğe olan ilgilerini de oldukça azaltmaktadır denilebilecektir.

2.2.3. Matematik Dersinde Çocuğa Verilen Destekler

Kendinizi matematiği seven biri olarak tanımlama konusunda neler söylersiniz? Bu sorunun amacı ebeveynlerin matematik dersinde çocuklarına verdikleri destekleri ortaya

çıkartmaktır. Soruya verilen cevaplardan demokratik ana baba tutumlarına sahip ebeveynlerin çocuklarını daha çok okuldaki kurslara yönlendirdikleri, maddi imkansızlıklardan ötürü özel ders ya da birebir eğitim aldırmadıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte test kitapları satın alarak çocuklarının bu testleri çözüp çözmediklerini kontrol ettikleri ve gerektiğinde imkanları ölçüsünde sorularına cevap vermeye çalıştıkları tespit edilmiştir. Demokratik tutum sergileyen ebeveynlerin tamamının kaynak kitap aldıkları dikkat çekmektedir. Ebeveynlerden üçünün çocuklarını okul kurslarına gönderdikleri, ikisinin ise kendilerinin yardımcı oldukları da tespit edilmiştir.

Yukarıda konu edilen soru neticesinde demokratik ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin temelde çocukların matematik konusunda ihtiyaç duyabilecekleri tüm destek yollarını sağlamaya çalıştıkları ancak maddi imkansızlıkların da çocuklara verilecek desteğin önünde önemli bir engel olduğu tespit edilmiştir. Ancak hiçbir veli, bilmedikleri konularda araştırma yaparak önce kendileri öğrenip daha sonra çocuklarına öğretmeye çalıştıkları hususunda görüş belirtmemişlerdir. Bir başka deyişle, çocuğun destek ihtiyacı, ancak bilgi ve imkân ölçüsünde giderilmeye çalışılmış fakat daha fazlası için herhangi bir çaba gösterilmemektedir.

Otoriter ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin ise daha farklı bir yöntem ile çocuklarına yaklaştıkları, destek ihtiyacının varlığına ve çocuklarının isteğine göre kendilerinin geliştirdikleri ve çeşitli destek faaliyetlerinde buldukları belirlenmiştir. Mesela bir ebeveyn, “çok sık test çözdürmeye çalışıyorum. Matematik dersine ben destek olmaya çalışıyorum. Sıkıştığım yerde internetten destek alıyorum. Bir soruyu bende bilmiyorsam youtube’tan dinliyorum. Orada ders anlatımı yapan hocalar var, önce kendim öğreniyorum, sonra çocuğa anlatıyorum. Bunun dışında okulda açılan kurslara gönderiyorum. Özel ders ise ekonomik durumumuzdan dolayı aldırıyorum. Kaynak kitap ise hocaların tavsiyeleri doğrultusunda alıyorum” demiştir. Otoriter tutum sergileyen ebeveynlerin ikisinin çocukları için materyal satın aldığı, üç tanesinin ise herhangi bir yardımcı materyal almadığı belirlenmiştir. Ebeveynlerden üç tanesinin okul kurslarına gönderdikleri görülmüş, iki tanesi ise öğrenciyi suçlayarak kendisinde “derse karşı ilgi görürsem üzerime düşeni yaparım” demişlerdir.

İlgisiz ana baba tutumuna sahip ebeveynler ise destek konusunda çocuklarının ilgisiz olduklarını kendilerinin bir şeyler yapmaya çalıştıklarını ancak ilgisizlik sebebiyle bir sonuç alamadıklarını savunmuşlardır. Mesela bir ebeveyn “Biz doğru düzgün ders yapmıyoruz ki destekleyeyim bunu. Oğlum gel oturalım bunu yapalım şunu yapalım diyorum, ben anlamıyorum diyor. Kardeşi bir soru soruyor ben anlamıyorum diyor. Okulun kursuna gönderiyorum. Özel ders aldırıyorum. Kendimde yardımcı olamıyorum. Kaynak alıyorum ama hiçbirini de yapmıyor” demiştir.

Bakıldığında üç tutum arasındaki en önemli fark demokratik anne baba tutumunun pozitif davranışlar içermesi, otoriter anne baba tutumunun ortada yer alması ve ilgisiz anne baba tutumunun ise negatif tutumlar sergilemesi olduğudur.

2.2.4.Okulda ve Derslerde Karşılaşılan Problemler ile İlgili İzlenen Yol

Başlıktaki konu ile ilgili sorulan ‘Çocuğunuzun okulda ve derslerde karşılaştığı problemler ile ilgili nasıl bir yol izlersiniz?’ soru ile ebeveynlerin çocuklarının okulda ya da derslerde karşılaşılan problemlerde nasıl bir yol izlediklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çıkan sonuçlara göre demokratik ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin çocuklarıyla konuşarak önce problemin ne olduğunu anlamaya çalıştıkları, herhangi bir çözüm bulamadıklarında ise okula giderek öğretmenler ve/veya rehberlik servisi ile görüştükleri, diğer durumlarda ise sorunları çocuklarının kendilerinin çözmelerini bekledikleri tespit edilmiştir.

Otoriter ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin ise daha sıkı bir takip içinde oldukları, herhangi bir sorunla karşılaşılması durumunda konuyu sadece çocuğun öğretmeni ile çözmeye çalışmadıkları anlaşılmıştır. Meselenin çözülememesi halinde ise çocuğun diğer öğretmenleri ve okul müdürünü de sorunun çözümüne dahil etmeye çalıştıkları tespit edilmiştir. Konuyla ilgili otoriter bir ebeveyn “Kesinlikle ara sıra problemler yaşıyor. Ben velisi olarak okula gelip sınıf öğretmeni başta olmak üzere ulaşabildiğim diğer öğretmenler, okul idaresi ile görüşüyorum. Hatta şu an bile yaşadığı bir problemden dolayı okul rehberlik servisine başvurdum. Okul ile işbirliği yaparak birlikte çözüm arayışına gidiyorum. Tek başıma ben çözemem” demiştir.

İlgisiz ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin ise sorunları genellikle çocuklarının çözmesine bıraktıkları, olabildiğince okula gitmedikleri tespit edilmiştir. Yapılan görüşmelerde iki ebeveynin şimdiye kadar hiçbir şekilde okula gitmediği belirlenmiştir.

Karşılaştırmalı olarak incelendiğinde demokratik anne babaların çocuklarına oto-kontrol yöntemini aşılayarak sorunlar ile kendilerinin baş etmelerini öğretmeye çalıştıkları görülmektedir. Buna karşılık otoriter anne babaların sorunları benmerkezci olarak çözüme kavuşturmaya çalıştıkları söylenebilecektir. İlgisiz anne babalar ise sorunlarla neredeyse hiç uğraşmak istememektedirler.

2.2.5. Matematik Dersindeki Başarı ya da Başarısızlığın Ebeveynleri Etkilemesi

Konuyla ilgili sorulan ‘Çocuğunuzun matematik dersindeki başarı ya da başarısızlığı sizi nasıl etkiler?’ sorusuyla ebeveynlerin çocuklarının matematik dersinde başarısız olmaları durumunda nasıl etkilendiklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen verilere göre demokratik tutum sergileyen ebeveynlerin tamamı çocuklarının başarılı olmasının kendilerini oldukça mutlu edeceğini beyan etmişlerdir. Başarısızlıklarının ise kendilerini üzeceğini fakat tepki vermeden sorunun ne olduğunu bulmak için çalışacaklarını dile getirmişlerdir. Buna göre, demokratik ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin çocuklarının başarısızlığı karşısında üzüldükleri başarılı olmaları durumunda ise mutlu oldukları tespit edilmiştir. Konuyla ilgili olarak bir ebeveyn “Başarılı olunca gurur duyuyoruz, seviniyoruz. Başarısız olunca da bir yerlerde bir eksiklik ararım. Acaba bizden mi çocuktan mı kaynaklanıyor? Diye üzülürüm. Öğretmenlerinden yardım almaya çalışırım” demiştir.

Otoriter tutum sergileyen ebeveynler öğrencilerin başarılı olmaları gerektiğini ve başka şanslarının olmadığını söylemişlerdir. Başarısız olurlarsa, üç ebeveyn üzüleceğini dile getirirken iki ebeveyn ise durumu çocuğa hissettireceklerini belirtmişlerdir. Otoriter ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin başarısızlık karşısında daha çok üzüldükleri ve çocuklarına “sen matematikçisin – yapmalısın” gibi sözler sarf ederek çocukların üstlerine sorumluluklar yükledikleri tespit edilmiştir.

İlgisiz ana baba tutumuna sahip ebeveynler çocukların matematik dersindeki başarı veya başarısızlıkla ilgili oldukça farklı davrandıkları tespit edilmiştir. Mesela bir veli “20 aldım diyor ben çok sinirleniyorum. Bayılacağım kötü not aldığı zaman. Başka bir veli; O kadar uğraşıyorum çalış oğlum, çalış oğlum yok” demiştir. İlgisiz anne baba tutumuna sahip ebeveynlerin de çocuklarının başarısızlıklarından oldukça etkilendiği görülmüştür.

Karşılaştırıldığında, demokratik anne babaların çocuklarını dışardan bir seyirci gibi destekledikleri, başarının çocuklarına ait olduğunu düşündükleri buna karşılık otoriter anne babaların ise başarıyı ortak kazanç olarak gördükleri belirlenmektedir. İlgisiz anne baba tutumları ise otoriter anne babalar ile benzerlik göstermekte ve başarısızlığın da başarının da kendilerini etkilediğini savunmaktadırlar.

2.2.6.Başarı ve Başarısızlık Durumlarında İzlenen Tutumlar

Çocuğunuzun başarı ve başarısızlık durumlarına karşı genel olarak nasıl bir tutum izlersiniz? Bu soruyla ebeveynlerin başarı ve başarısızlık karşısında genellikle takındıkları tutumlar belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen verilere göre, demokratik ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin çocukları başarılı olduklarında onları destekledikleri, takdir v teşvik edici sözler söyledikleri; başarısız olduklarında ise onlarla konuştukları ve başarısızlığı nasıl düzelteceklerini birlikte bulmaya çalıştıkları tespit edilmiştir. Dolayısıyla demokratik tutum sergileyen ebeveynlerin başarısız olduklarında çocuklarına sert tepki göstermek yerine motivasyonlarını artırıcı girişimlerde bulduklarını ve meseleyi konuşarak çözüme kavuşturmak istediklerini söylemek mümkündür. Hatta çocuklarının başarılı olmaları konusunda motive etmek için ödül vermeyi vaat ettikleri de belirlenmiştir. Ancak konulan ödülü alabilmeleri için bir velinin başarı olarak notu 85 üstü şeklinde benimsemiş olması dikkat çekicidir.

Konuyla ilgili otoriter ebeveynlerin ise genel olarak ödül-ceza yöntemini benimsedikleri tespit edilmiştir. Mesela bir veli “Başarılı olduğunda ödüllendiririm, başarısız olduğunda da baskı yapmam. Konuşarak sorunu bulmaya çalışırım. Telefonu yasaklarım. Bunlardan vazgeçersen daha başarılı olursun derim. Bu şartlara uygun yeni bir ders programı yap derim” demiştir.

İlgisiz ebeveynlerin başarı durumlarında ödül verdikleri başarısızlık karşısında ise ceza uygulamadıkları ortaya çıkmıştır. Bu durum çocukta ne yaparsam yapayım sonucunda bir şey olmuyor düşüncesi doğuruyor ve derslere olan ilgisini azaltıyor olabilir.

Bu konuda da demokratik anne baba tutumu diğer iki tutumdan ayrılmakta olduğu ve başarı kriterleri geliştirdikleri belirlenmiştir. Otoriter ve ilgisiz anne babalar ise benzer özellikler göstermektedir.

2.2.7.Matematik Dersi Çalışma Prensipleri Hakkındaki Yaklaşımlar

Konuyla ilgili ‘Çocuğunuzun matematik dersiyle ilgili çalışma programı ve prensiplerini oluşturma şekliniz nasıldır?’ şeklindeki soruyla ebeveynlerin matematik dersi çalışma prensipleri hakkındaki yaklaşımları belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre, demokratik ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin genellikle herhangi bir çalışma programı oluşturmadıkları, plan ve programı yapmalarını çocuklarından bekledikleri; ancak çocukların yaptıkları planı inceleyip onayladıkları ve uygulanıp uygulanmadığını takip ettikleri tespit edilmiştir. Mesela bir veli, “Kendisi çalışıyor genelde. Kendi programını ayarlıyor”; bir başka veli de “Kendisi ders çalışma programı yapıyor. Ders sonrası ders tekrarı ve ödevlerini yapıyor. Kurs sonrası da aynı şekilde çalışıyor. Daha sonra fırsat buldukça test çözerek zamanını verimli kullanıyor.” demiştir.

Otoriter ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin ise çalışma planını sadece çocuğa ya da kendilerine bırakmadıkları, aksine bu planlama sürecine okul öğretmenini ve gerektiğinde rehberlik öğretmenini de dahil ederek oluşturdukları belirlenmiştir. Otoriter ebeveynler ayrıca bu süreci başından sonuna takip ettiklerini belirterek gerektiğinde planda değişiklik yapılmasını önerdikleri saptanmıştır. Mesela bununla ilgili bir veli “Prensip oluşturma konusunda düzenli çalışmasını tembih ediyoruz ama çocuğumdan kaynaklı düzenli çalışma alışkanlığı pek yok. Biz kendimiz bir plan, program çıkarmaya çalışırız ama onun çok fazla uyduğu söylenemez” şeklinde ifadeler beyan etmiştir.

İlgisiz ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin ise çalışma programını tamamen ödev odaklı ele aldıkları ve bu programın ya kendilerince ya da çocukları tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Çalışmalar genellikle günlük olarak planlanmakta, düzenli bir plan ve programı olmadığı için öğrenci yol almamaktadır. Mesela bir veli “Böyle bir programı yok” derken,

başka bir veli de “Çalışma planı ve programı yapamıyoruz. İşim gereği çok geç geliyorum ve takip edemiyorum” demiştir.

Bu konuda üç anne baba tutumu da birbirlerinden oldukça ayrılmaktadır. Buna göre demokratik anne babalar çocukta kendi kendini idare etme ve oto-kontrol mekanizması geliştirmeye çalışırken otoriter anne babalar okulu da işin içine katarak bir sistem geliştirmeye çalışmakta, ilgisiz anne babalar ise hiçbir sistem geliştirmeye çalışmamaktadırlar.

2.2.8. Matematik Öğrenme Sürecinde Ebeveyn Rolü

Matematik öğrenme sürecinde ebeveynin rolünün belirlenmesiyle ilgili ‘Çocuğunuzun matematik öğrenme sürecinde sizin ebeveyn olarak rolünüz nedir?’ şeklindeki soruyla demokratik, otoriter ve ilgisiz ebeveynlerin süreçteki rollerini tespit edilmiştir. Buna göre demokratik ana baba tutumuna sahip bir ebeveyn “destekliyorum ve kontrol ediyorum. Ödevleri olduğunda yardımcı olmaya çalışıyorum. Evde bilgisayar yoktu. Şimdi eşim işyerinden bir tane getirdi fakat evde internet yok. Ödevleri olduğunda cep telefonundaki internette yararlanıyor” demiştir. Bir diğer demokratik ana baba tutumuna sahip veli ise “okulda öğrendiklerini evde tekrar ederek çalışma yapıyoruz. Desteğimizi eksik etmemekle birlikte, çalışmalarını kontrol etmeye de çalışıyoruz” demiştir.

Otoriter ana baba tutumuna sahip ebeveynler de benzer görüşlerde bulunarak genellikle destekleyici rol oynadıklarını ve çocuklarının kapasiteleri kadar başarılı olabileceklerini ifade etmişlerdir. Ancak otoriter anne-babalara göre çocukların başarısında birçok etken olabilmektedir. Mesela konuyla ilgili bir ebeveyn “O dersin öğretmenine olan sevgisi, evdeki problemler ve ergenlik gibi durumlar çocukların başarılarını oldukça etkilemektedir” demiştir. Diğer birçok ebeveyn benzer hususları dile getirmiştir.

İlgisiz ana baba tutumuna sahip ebeveynler ise başarılı olmaları için çocuklarına destek olduklarını ancak çocuklarının başarısında genel olarak arkadaşlarının negatif etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

Bu konuda her üç tutum şeklide benzerlik göstermekte ve çocuklarını gerekli şekillerde desteklediklerini iddia etmektedirler.

2.2.9. Derslerdeki Başarıda Ani İniş ve Çıkışlar

Konuyla ilgili ebeveynlere yöneltilen soruyla çocukların derslerinde yaşadıkları ani iniş çıkışları ve bunların sebepleri hakkında ebeveynlerin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Buna göre, demokratik tutum sergileyen ebeveynlerden üç tanesi iniş ve çıkış hususunu gözlemlemedi derken, iki ebeveyn ise gözlemlediğini dile getirmişlerdir. Sebep olarak bir ebeveyn spor yapmasının (voleybol oynamasının) yorgunluk ve zaman kaybı yarattığını daha sonra ise bunu dengelediğini söylemiştir. Akran grubunun ne açıdan etkilediğini üç veli dile getirirken, iki ebeveyn “akran grubu etkilemedi” demiştir. Teknoloji kullanımıyla ilgili üç ebeveyn teknoloji düşkünlüğünün olmadığını belirtirken, iki ebeveyn söz konusu düşkünlüğün olduğunu dile getirmiştir. Bu sorunları ortadan kaldırmak için çocuklarıyla konuştuklarını bazen tartıştıklarını ve süre kısıtlamaları şeklinde yasak koyarak kontrollü bir şekilde kullanmalarına izin verdiklerini dile getirmişlerdir. Mesela bir veli bu durumu “Teknoloji düşkünlüğü maalesef bizim de karşılaştığımız problem olarak görünüyor. Kullanım sürelerini kısıtlayarak ya da yasak koyarak bu sorunu çözme yoluna gidiyoruz” şeklindeki ifadeleri ile belirtmiştir.

Otoriter tutum sergileyen ebeveynlerden dört tanesi öğrencinin okul başarısında iniş çıkış gözlemlediğini söylerken, bir tanesi ise gözlemlemediğini dile getirmiştir. Bunun sebebini, teknoloji düşkünlüğüne, disiplin eksikliğine ve öğretmenlerin derslerde öğrencilere yeteri kadar sertlik gösteremediğine bağladıkları görülmüştür. Mesela bir veli “Evet

gözlemledik. Bunun sebebi, televizyon, bilgisayar ve telefon” şeklinde ifadeler kullanmış ve çocuğunun teknolojiye olan düşkünlüğü sebebiyle derslerinde ani inişler yaşadığını beyan etmiştir. Bunu sebebinin akran grubu olduğunu düşünen üç ebeveyn, böyle olmadığını kabul eden iki ebeveyn bulunmaktadır. Ebeveynlerin tamamı çocuklarının derslerdeki başarı durumundaki iniş ve çıkışların sebebinin teknoloji düşkünlüğü olduğunu bildirmiştir. Bu problemin çözümü olarak üç ebeveynin kullanım sınırlaması diğerlerinin ise yasaklama getirerek çözüm yolu bulmaya çalıştıkları belirlenmiştir.

İlgisiz tutum sergileyen ebeveynlerin tamamı öğrencilerin okul başarısında ani iniş çıkışlar gözlemlediklerini dile getirmişlerdir. Söz konusu ebeveynler bunun sebebinin öğretmenlere, çocuklarına ya da başka birine yüklediklerini ifade ederken, çocuklarının arkadaşlarının kimler olduğunu bilmediklerini söylemişlerdir. Üç ebeveyn akran grubunun başarı durumunu etkilemediğini, iki veli ise etkilediğini düşünmektedir. Akranlarının çocuklarını etkilediğini düşünen ebeveynlerden biri “Akranları onu etkiliyor. Çünkü devamlı internette yazıyor. Yani teknoloji bağımlılığı çok fazla” ifadelerini kullanmıştır. Çocukların okul matematik dersindeki başarılarındaki ani iniş ve çıkışlardaki sebeple ilgili olarak ilgisiz tutum sergileyen ebeveynlerin tamamı teknoloji düşkünlüğünün olduğunu dile getirmişlerdir. Buna örnek olarak bir veli “Gece uykusunda bile kalkıp telefon arayacak kadar bağımlı olmuş” ifadelerini kullanmıştır. Çözüm olarak ise yasak koyduklarını ancak çocukların yasağa karşı direniş gösterdiklerini dile getirmişlerdir. Bunun üzerine yasak koymaktansa serbest bıraktıklarını; çünkü aile içi ilişkilerde sıkıntı yaşadıklarını söylemişlerdir. Bu durumu bir veli “Teknoloji bağımlılığı var özellikle telefon. Bunun içinde beli saatlerde yasak hafta sonu kullanmasına izin veriyorum. Yasaklayınca da neden yasakladığımı sorguluyor ve hırçın tavırlar sergiliyor. Bu sefer kullanımına hafta içi de izin veriyorum. Bu durumda yasak da çözüm değil” sözleriyle dile getirmiştir.

Bu soruda alınan cevaplar her üç anne baba tutumunu da sergileyen ebeveynlerin teknolojiden rahatsız olduğunu göstermektedir. Cevaplar bu noktada ortak bir sorunun olduğunu ortaya koymaktadır.

2.2.10.Yarı Yapılandırılmış Görüşme Genel Sonuçları

Konuyla ilgili görüşme sonuçlarına göre; demokratik ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin çocuklarına hoşgörülü, güven verici ve destekleyici yaklaşım benimsedikleri, bununla birlikte sınırlar koymasını ihmal etmediklerini ve hareketlerini kontrol ettiklerini göstermektedir. Otoriter ana baba tutumlarının ise sadece öğrenciyi değil, aynı zamanda öğrencinin okul çevresini de kapsayan bir davranış biçimi olduğunu göstermektedir. Zira bu tutuma sahip anne babaların öğrencinin ders başarılarına olumlu yönde etki etmek amacıyla hem öğrenciyi hem de öğretmeni, okul yönetimini ve rehberlik uzmanını da meseleye dahil ederek oldukça baskıcı bir yol izledikleri belirlenmiştir. Bu hususta ilgisiz ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin ise, ders başarılarını (özellikle matematik dersi başarılarını) neredeyse tamamen öğrenciye bıraktıkları, çok fazla destekte/yardımda bulunmadıkları; sadece söz ile “çalış, yap, et” gibi yönlendirmelerde buldukları görülmüştür.

Anket sonuçları; bahsi geçen otoriter ve ilgisiz ana baba tutumunun matematik dersi ortalama başarı puanı ile arasında negatif bir ilişki olduğunu ve bu nedenle başarı için her iki tutumdan da kaçınılması gerektiğini göstermiştir. Sonuç itibarıyla ne çok baskıcı ne de ilgisiz sayılan, ders başarısında öğrenci ve sınıf öğretmeni ile birlikte hareket etmeyi tercih eden, ödül-ceza ilişkisinden ziyade ortak başarı hedefleri koymayı amaçlayan ve sözel iletişim kanallarını açık tutan demokratik ana baba tutumunun matematik dersi ortalama başarı puanı ile arasındaki ilişki pozitif yönlü çıkmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin derslerinde başarılı olmaları sadece eğitim sisteminin niteliği ile ilişkilendirilemez. Çocukların gelişiminde çevresel faktörler de olumlu ya da olumsuz etkilerde bulunmaktadır. Bu kapsamda aile, çocukların içinde yetiştikleri ve sosyal yeteneklerini ve başarılarını etkileyen faktörlerdendir. Bu çalışmada, ebeveyn tutumları ile ortaokul öğrencilerinin matematik dersi başarısı arasında bir ilişkinin olup olmadığı ve ebeveynlerin öğrencilerin matematik başarılarını artırmaya yönelik yaklaşımları incelenmiştir.

Araştırmanın evrenini, İstanbul ilinde 5.,6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri, örneklemini ise İstanbul'un çeşitli ilçelerinden (Beyoğlu, Kadıköy, Maltepe ve Kartal) toplam 8 okuldan 500 öğrenci oluşturmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşmeler için ise belirlenen ebeveynler arasından 5 demokratik, 5 otoriter ve 5 ilgisiz tutuma sahip toplam 15 kişi belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara aşağıda verilmiştir.

Ebeveynlerin çalışma durumlarına göre, matematik başarı puanlarının farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Ebeveynlerden annenin ya da babanın çalışıyor olmasının öğrencilerin matematik başarıları üzerinde bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Kardeş sayısına göre matematik başarı puanlarının farklılaştığı tespit edilmiştir. Kardeşi olmayan çocukların, tek kardeş olan, iki kardeşi olan, üç kardeşi olan ve dört kardeşi olan çocuklara göre daha yüksek başarı düzeyinde oldukları tespit edilmiştir. Başka bir deyişle kardeş sayısı arttıkça matematik başarısının azaldığı görülmüştür. Şahin (2018), "8. Sınıf Öğrencilerinin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Matematik Başarılarına Etkisi" adlı çalışmasında 8. sınıf öğrencilerinin matematik başarılarının kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulgusuna ulaşmıştır. Anne baba medeni durumuna göre ise birlikte ve boşanmış ailelerin çocuklarının matematik dersi başarısı arasında farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ekin (2021) "Ortaokul Öğrencilerinin Anne Baba Tutumu, Sınav Kaygısı ve Matematik Kaygısının İncelenmesi" adlı çalışmasının sonucunda anne babası boşanan öğrencilerin, matematik kaygısının anne babası birlikte olan öğrencilerin matematik kaygısından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Yarı yapılandırılmış görüşme sonucunda elde edilen bulgular ise demokratik ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin çocuklarına hoşgörülü, güven verici ve destekleyici yaklaşım benimsedikleri, bununla birlikte sınırlar koymasını ihmal etmediklerini ve hareketlerini kontrol ettiklerini göstermektedir. Otoriter ana baba tutumlarının ise sadece öğrenciyi değil, aynı zamanda öğrencinin okul çevresini de kapsayan bir davranış biçimi olduğunu göstermektedir. Zira bu tutuma sahip anne babaların öğrencinin ders başarılarına olumlu yönde etki etmek amacıyla hem öğrenciyi hem de öğretmeni, okul yönetimini ve rehberlik uzmanını da meseleye dahil ederek oldukça baskıcı bir yol izledikleri belirlenmiştir. Bu hususta ilgisiz ana baba tutumuna sahip ebeveynlerin ise, ders başarılarını (özellikle matematik dersi başarılarını) neredeyse tamamen öğrenciye bıraktıkları, çok fazla destekte/yardımda bulunmadıkları; sadece söz ile "çalış, yap, et" gibi yönlendirmelerde buldukları görülmüştür.

Anket sonuçları; bahsi geçen otoriter ve ilgisiz ana baba tutumunun matematik dersi ortalama başarı puanı ile arasında negatif bir ilişki olduğunu ve bu nedenle başarı için her iki tutumdan da kaçınılması gerektiğini göstermiştir. Sonuç itibarıyla ne çok baskıcı ne de ilgisiz sayılan, ders başarısında öğrenci ve sınıf öğretmeni ile birlikte hareket etmeyi tercih eden, ödül-ceza ilişkisinden ziyade ortak başarı hedefleri koymayı amaçlayan ve sözel iletişim kanallarını açık tutan demokratik ana baba tutumunun matematik dersi ortalama başarı puanı ile arasındaki ilişki pozitif yönlü çıkmıştır.

Araştırma sonucunda bazı önerilerde bulunmak gerekirse;

- Araştırmanın farklı bir ders alanı ve farklı bir örneklem büyüklüğü ile yapılması,
- Ebeveynlerin tutumlarının, okula devam durumu, akran zorbalığı, sınav kaygısı, kitap okuma alışkanlığı, internet ve oyun bağımlılığı gibi değişkenlerle de araştırmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akın, L. (2017). *Matematik diyarında bir mola*. İzmir: Altın Nokta Yayınevi.
- Baumrind, D. (1996). The discipline controversy revisited. *Family Relations*, 45, 405-415.
- Christensen, L.B., Johnson, R.B. and Turner, L.A. (2010). *Research methods, design and analysis* (11. Ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Dursun, Ş. ve Dede, Y. (2004). Öğrencilerin Matematikte Başarısını Etkileyen Faktörler: Matematik Öğretmenlerinin Görüşleri Bakımından. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 217-230.
- Ekin, H. (2021). Ortaokul Öğrencilerinin Anne Baba Tutumu, Sınav Kaygısı ve Matematik Kaygısının İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırşehir.
- Erbilgin, E. (2014). Türkiye'nin ilkökul ve ortaokul matematik öğretim programlarının genel konu izleme haritası ile incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 272-285
- Göker, L. (1993). Matematiğin Evrenselliği. *Eğitim Dergisi*, 4, 41-47
- Hare, M. (1999). *Revealing What Urban Early Childhood Teachers Think About Mathematics and How They Teach It: Implications For Practice*. University Of North Texas.
- Işık, A., Çiltaş, A. ve Bekdemir, M. (2008). Matematik eğitiminin gerekliliği ve önemi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 174-184.
- Karakuş, S. (2003). Anne-babası boşanmış ve boşanmamış çocukların depresyon düzeylerinin incelenmesi ve okul başarısına yansımaları. *Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kuzgun, Y. (1972). Ana-baba tutumlarının kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi. *Doktora Tezi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Maccoby, E. (2002). Parenting effects: Issues and controverties. Borkowski, J.G., Ramey, L.S., Bristol-Power, M. (Ed.). *Parenting and the Child's World: Influences on Academic, Intellectual and Social-Emotional Development* (pp. 35-46). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Punch, K.F. (2005). *Introduction to social research: quantitative and qualitative approaches essential resource books for social research*. London: Sage Publications.
- Şahin, Ö. F. (2018). 8. Sınıf Öğrencilerinin Algıladıkları Anne Baba Tutumlarının Matematik Başarılarına Etkisi, *Yüksek Lisans Tezi*, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

- Ünal, F. ve Er, H. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(41), 1059-1068.
- Yılmaz, H.R. ve Bindak, R. (2016). Ortaokul Öğrencilerinde Matematik Başarısının Matematik Kaygısı, Sınav Kaygısı ve Bazı Demografik Değişkenlerle İlişkisinin İncelenmesi. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 30-42.